

*Ох, часто я вбивався і вмивався,
І що ж є результатом того болю?
Дозвольте ж бо мені лягти й спочити:
Десять тисяч разів робив я все можливе
І знову муситиму повторити все.*

А. Е. Хаусман
XI, *Останні вірші*

Склоочисники докладали найбільших зусиль, відколи «БМВ» в'їхало у графство Кент, їхнє сподійне посвистування і стукіт посилювали виснаження Корморана Страйка, поки той вдивлявся у зливу, яка перетворила безлюдну дорогу попереду на блискучий потік.

Невдовзі після того, як він напередодні ввечері сів у спальний потяг із Корнволлу до Лондона, потелефонував бойфренду його партнерки-детективки, якого Страйк завжди подумки називав «Раян Довбаний Мерфі», і сказав, що у Робін лихоманка та хворе горло, тож вона не зможе сьогодні поїхати зі Страйком до їхньої найновішої потенційної клієнтки.

Цей дзвінок роздратував Страйка, і усвідомлення того, що він поводить несправедливо (бо це вперше за шість років Робін взяла лікарняний, а якщо у неї температура 40 та набрякле горло, цілком резонно було попросити свого хлопця потелефонувати від її імені), лише поглиблювало його похмурість. Він розраховував, що Робін відвезе його до Кенту на своєму старому «лендровері», і перспектива провести кілька годин у її товаристві була єдиним аргументом на користь того, щоб відвідати цю зустріч. Поєднання професіоналізму і мазохізму не дало йому скасувати візит, тож після швидкого душу та зміни одягу у його квартирі на

горищі на Денмарк-стріт, він вирушив до села Темпл-Юел, що в Кенті.

Необхідність сідати за кермо самотужки не лише пригнічувала, але й викликала фізичний біль. Підколінне сухожилля ноги, литку, щиколотку та стопу, яку заміняв протез, було напружене і пульсувало, адже його перебування в Корнволлі передбачало багато важкої роботи.

Десять днів тому він помчав до Труро, бо у його старенького дядька Теда трапився другий інсульт. Сестра Страйка, Люсі, допомагала Теду зібрати речі для переїзду у будинок для людей похилого віку в Лондоні, коли, за її словами: «Обличчя його стало дивне і він не зміг мені відповісти». Тед помер через 12 годин після приїзду Страйка до лікарні, поки небіж і небога тримали його за руки.

Потім Страйк із Люсі поїхали до будинку дядька в Сент-Мосі, який дістався їм у спільне володіння, щоб влаштувати й відвідати похорон, а також прийняти рішення щодо вмісту будинку. Як і очікувалося, Люсі нажахала братова пропозиція найняти професіоналів, щоб ті прибрали будинок, щойно вони самі заберуть звіти сентиментальні речі, які родина хотіла б лишити собі. Їй нестерпна була думка про те, що до цих речей торкатимуться незнайомці: старі контейнери «Тапервер», які колись використовувалися для пікніків на пляжі, дядькові зношені штани для садівництва, слоїк із запасними гудзиками, який дбайливо зберігала їхня покійна тітка, деякі з них належали сукням, давно вже пожертвованим на благодійні розпродажі. Відчуваючи провину за те, що Люсі наодинці довелося переживати Тедову остаточну втрату свідомості, Страйк піддався її побажанням та лишився у Сент-Мосі носити коробки, майже всі з яких були підписані «Люсі», з будинку до орендованого фургона, викидати сміття у великий орендований сміттевий бак та робити регулярні перерви, протягом яких він пригощав чаєм і розраджував сестру, очі якої були постійно червоні від пилу і сліз.

Люсі вважала, що фатальний інсульт Теда спричинив стрес від переїзду до будинку для літніх, тож Страйкові довелося стримуватися, щоб не втрачати терпіння через її постійні спалахи самозвинувачень, щосили намагаючись не відповідати на її вередливість злістю, не огризатися, не драгуватися, пояснюючи, що його

небажання забирати більше речей, пов'язаних із найстабільнішими частинами їхнього дитинства, не означає, що він не страждає від втрати чоловіка, який був єдиною батьківською фігурою в його житті, так само сильно, як вона. Собі Страйк узяв лише Тедів червоний берет Королівської військової поліції, його старезний рибальський капелюх, старого «священника» (дерев'яний дрючок, яким добивали рибу, яка ще чіплялася за життя) та кілька вицвілих фотографій. Ці речі зараз лежали у коробці для взуття всередині спортивної сумки, яку Страйк ще не встиг розпакувати.

Кілометр за кілометром, не маючи компанії, окрім емоційного похмілля останніх десяти днів та болю в сухожиллі, неприязнь Страйка до сьогоднішньої потенційної клієнтки зростала. Деціма Маллінз мала акцент, який він асоціював із багатьма заможними, скривдженими дружинами, які приходили до його детективної агенції, сподіваючись довести невірність чи злочинність своїх чоловіків, щоб потім домогтися кращого урегулювання розлучення. Судячи з їхньої поки що єдиної телефонної розмови, вона була мелодраматичною і зарозумілою. Жінка сказала, що не може відвідати офіс Страйка на Денмарк-стріт із причин, які розкриє особисто, і наполягла на тому, що готова обговорити свою проблему лише віч-на-віч у своєму будинку в Кенті. Поки що вона зволила розкрити лише те, що хоче щось довести, а оскільки Страйк уявити собі не міг жодного потенційного сценарію розслідування, який би не передбачав доведення чогось, він був не дуже вдячний за підказку.

У такому кепському настрої він їхав далі по Кентербері-роуд крізь ландшафт голих дерев і вологих полів. Нарешті, під свист і стукіт склоочисників він звернув на вузьку, болотисту стежку ліворуч, прямуючи за знаком до Деламор-Лодж.

2

...його я втратив, бо він не прийшов.

А я сиджу безглуздо... О Небеса, зруйнують це.

Гірше за тугу, апатію шалену,

Шляхом яким завгодно чи то посланцем!

Роберт Браунінг

Дзвіночки та гранати № 5

Пляма на геральдичному щиті

Будинок, до якого приїхав Страйк, був не такий, як він очікував. Деламор-Лодж був зовсім не сільським маєтком, а невеличкою занедбаною оселею з темного каменю, що радше нагадувала покинуту каплицю, розташовану у дикому саду, до якого, здавалося, не торкалися роками. Паркуючись, Страйк помітив в одному з готичних вікон кілька тріщин, здається, прикритих зсередини чорними мішками для сміття. Деяких черепиць на даху бракувало. На тлі зловісного листопадового неба та під проливним дощем Деламор-Лодж здавався місцем, яке, на думку місцевих дітей, легко могло вважатися помешканням відьми.

Обережно ставлячи свою штучну ногу, адже мокре листя з кількох голих дерев створило слизький килим на нерівній стежці, Страйк підійшов до дубових вхідних дверей і постукав. За мить вони відчинилися.

Страйкове уявлення про Деціму Маллінз як доглянуту блондинку у скроєному на замовлення твідовому костюмі заледве могло виявитися неправильнішим. Перед ним стояла бліда, кремезна жінка, довге, розпатлане каштанове волосся якої мало сиві корені й вигляд, ніби його вже давно не стригли. На ній були чорні спортивні штани й товсте чорне вовняне пончо. У поєднанні з диким садом та напівзруйнованим будинком вбрання її змусило Страйка

замислитися, чи не має він раптом справи з ексцентричною особою з вищого класу, яка відвернулася від суспільства, щоб писати кепські картини чи ліпити хиткі глечики. Такі жінки не здавалися йому привабливими.

— Міс Маллінз?

— Так. А ви Корморан?

— Це я, — сказав Страйк, помітивши, що вона правильно назвала його ім'я. Більшість людей казали «Кемерон».

— Можна побачити якесь посвідчення?

З огляду на те, наскільки ймовірно було, що якийсь мандрівний злодюжка вирішив явитися перед її будинком на «БМВ» посеред білого дня у той самий час, коли вона очікувала детектива, якого сама запросила до Кента, Страйку неприємно було стояти під зливою, копирсаючись у кишені у пошуках свого водійського посвідчення. Щойно він його показав, жінка відступила вбік, щоб пропустити його до тісного коридору, який здавався напрочуд захарашеним підставками для парасольок і полицями для взуття, ніби кожен наступний власник додавав свої, не прибираючи попередніх. Страйк, який пережив аж надто багато бруду в дитинстві, без співчуття ставився до неохайності та бруду у тих, хто міг дати їм раду, тож його негативне враження про цю неохайну жінку з вищого класу посилилось. Можливо, частина його несхвалення відбилась у його виразі обличчя, адже Деціма сказала:

— Це був будинок моєї двоюрідної бабці. Його припинили здавати в оренду лише кілька місяців тому, а мешканці за ним не доглядали. Я його полагоджу і продам.

А втім, усередині не було жодних ознак переобладнання чи ремонту. Шпалери у коридорі були місцями обірвані, а в одній із люстр бракувало лампочки.

Страйк пройшов за Децімою у тісну кухню зі старомодною плитою та потертою кам'яною плиткою, які мали вигляд, ніби їм сотня років. Навколо дерев'яного стола стояли різні стільці. Можливо, подумав Страйк, помітивши на столі червоний шкіряний записник, його господиня була натхненною поетесою. Це, на його думку, було кроком назад навіть від гончарства.

— Перш ніж ми почнемо, — сказала Деціма, повертаючись до Страйка, — мені потрібно, щоб ви мені дещо пообіцяли.

— Гаразд, — мовив Страйк.

Світло від старомодної лампи, що висіла над головою, не прикрашало її кругле, радше, пласке обличчя. Була б вона краще доглянута, могла б досягти помірної миловидності, але загальне враження складалося таке, ніби вона була байдужа до своєї зовнішності. Вона не намагалася приховати свої фіолетові мішки під очима чи, здавалося, неприємний спалах розацеа на носі й щоках.

— Ви зберігаєте конфіденційність клієнтів, чи не так?

— Є стандартний контракт, — відповів Страйк, не впевнений, про що саме його запитують.

— Так, я знаю, що буде контракт, я маю на гадці не це. *Я не хочу, щоб хтось знав, де я живу.*

— Не розумію, нащо мені...

— Я хочу *гарантії*, що ви нікому не розкриєте, де я перебуваю.

— Гаразд, — знову сказав Страйк. Він підозрював, що Децімі Маллінз небагато треба, щоб розкритися чи (після останніх десяти днів це йому подобалося навіть менше) розплакатися.

— Ну, то добре, — мовила вона. — Хоч'те кави?

— Було б чудово, дякую.

— Сідайте.

Вона підійшла до плити, на якій стояв олов'яний горщик.

Стілець скрипнув під вагою Страйка, дощ барабанив по цілих вікнах, а чорні смітєві пакети, приклеєні до тріснутих шиб клейкою стрічкою, шелестіли на вітрі. Окрім них самих, будинок, здається, був порожній. Страйк помітив, що пончо Деціми місцями було поплямоване, ніби вона носила його вже багато днів. Волосся на її потилиці також було скуйовджене.

Спостерігаючи за тим, яким тяжким завданням є для неї заварювання кави, відчинення та зачинення шафок так, ніби вона забувала, що де стоїть, та бурмотіла собі під носа, Страйк знову змінив свою думку про неї. За короткий час знайомства йому надзвичайно добре вдавалося розпізнавати три типи людей: брехуни, залежні та психічно хворі. Він мав передчуття, що Деціма Маллінз могла належати до третьої категорії, і якщо це і могло виправдати її неохайний зовнішній вигляд, більшого бажання брати її справу він не відчув.

Нарешті жінка піднесла до столу дві чашки кави й глечик молока, а потім без жодної видимої причини надзвичайно повільно сіла, ніби могла поранитися, надто сильно вдарившись об стілець.

— Отож, — сказав Страйк, дістаючи записник і ручку, як ніколи бажаючи якомога швидше завершити цю розмову, — телефоном ви сказали, що хочете щось довести?

— Так, але спочатку я мушу дещо сказати.

— Гаразд, — втретє сказав Страйк, намагаючись здаватися уважним.

— Я хотіла вас, бо знаю, що ви найкращий, — сказала Деціма Маллінз, — але я вагалася, чи варто вас наймати, адже ми маємо спільних знайомих.

— Справді?

— Так. Мій брат — Валентин Лонгкастер. Я знаю, що ви недолюблюєте один одного.

Ця інформація так його здивувала, що на мить Страйкові забракло слів. Валентин, із яким він зустрічався нечасто і завжди неохоче протягом певного періоду його життя, був привабливим, екстравагантним вбраним чоловіком із трохи задовгим волоссям, який працював стилістом для різноманітних мистецьких глянце-вих журналів. Він також був одним із найближчих друзів покійної Шарлотти Кемпбелл, колишньої нареченої Страйка, яка наклала на себе руки кілька місяців тому.

— Тож «Маллінз» — це...

— Прізвисьце мого чоловіка, ще коли мені було трохи за двадцять.

— Ах, — сказав Страйк. — Точно.

Вона каже правду? Він не пригадував, щоб Валентин згадував про сестру, але ж Страйк завжди звертав якомога менше уваги на те, що казав Валентин. Якщо вони й справді були братом і сестрою, Страйк нечасто зустрічав таких несхожих, як ці двоє, хоч це певною мірою додавало б переконливості до історії Деціми: для Валентина цілком характерно було б замовчувати існування цієї приземкуватої, неохайної на вигляд жінки, адже він був чоловіком, що дуже цінував зовнішність і стиль.

— Особливо важливо, щоб ви не розповідали про місце мого перебування Валентину чи... чи про все інше, що я вас попрошу залишити у таємниці, — сказала Деціма.

— Гаразд, — уже вчетверте відповів Страйк.

— І Сашу Лєгарда ви теж знаєте, так?

Почуваючись тепер так, ніби якийсь особистий диявол вирішив присвятити свій день кóпанню його по яйцях, оскільки Саша був зведеноюком Шарлотти, Страйк сказав:

— Ви і його родичка теж, правда?

— Ні, — відказала Деціма, — але він пов'язаний із тим... із тим, що я хочу, щоб ви розслідували. Втім я ніколи не була посправжньому знайома з Шарлоттою Кемпбелл. Я зустрічалася з нею лише кілька разів.

Декому її рівний тон міг би здатися нечутливим, зважаючи на нещодавню смерть Шарлотти у переповненій кров'ю ванній, однак оскільки Страйк був більш ніж радий обійтися без непристойних запитань чи вдаваного співчуття, він сказав:

— Так, добре, чому б вам не пояснити, що ви хочете, щоб я зробив?

— Мені потрібно, щоб ви з'ясували, кому належало тіло, — сказала Деціма, дивлячись на нього з обережністю та викликом.

— Тіло, — повторив Страйк.

— Так. Ви, мабуть, читали про це в газетах. Чоловік, якого знайшли у ювелірній крамниці «Срібло Рамзі» у червні.

П'ять місяців тому Страйк був майже повністю зосереджений на складній справі, яку розслідувала агенція, і мало уваги приділяв усьому іншому, але цю історію він пригадував, адже її недовго, але жваво висвітлювали у ЗМІ.

— Точно, — сказав він. — Якщо це той, про кого я думаю (*бог знає, нащо він це казав, адже скількох за місяць чоловіків у Лондоні в середньому знаходили мертвими у сейфовій кімнаті?*), поліція встановила його особу досить швидко.

— Ні, не встановила, — відповіла Деціма, тон її не терпів заперечень.

— Я думав, — сказав Страйк, хоча насправді мав на гадці: «Я чітко пригадую», — він виявився засудженим злодієм?

— Ні, — мовила Деціма, хитаючи головою. — Він не був тим злодієм. Точно не був.

— Я майже певен, що саме таке я читав, — сказав Страйк, дістаючи з кишені телефон. Тепер він сподівався, що зможе забратися звідси за десять хвилин, адже вона давала йому залізну причину